

Pr. g. 3. num. 5.
~~422~~

13

1730 11

8

Q. D. B. V
DE

**PALMA MINERVAE
IN IVRISPRVDENTIA NONDVM
OCCVPATA**

EX INSTITVTO EDISSERENS
AD

ORATIONEM SOLENNEM

CRASTINO DIE
IN AVDITORIO MAIORI

BENEVOLE AVDIENDAM

OBSERVANTIA ATQVE HVMANITATE QVA POTEST
MAXIMA PVBLICE INVITAT PVBLICASQVE FVTV
RAS IVRIS SAXONICI PRAELECTIONES
INDICAT

CHRISTIANVS HANACCIVS

VITEMBERGENSIS SAXO

V. I. DOCTOR SAXONICI VERO PROFESSOR PVBLICVS
ORDINARIVS IN HAC REGIO ELECTORALI ACADEMIA
CLEMENTISSIME CONSTITVTVS

Q. 7.

2134

DE
PALMA MINERVAE
IN IVRISPRVDENTIA NONDYM
OCCVPATA
EZ INSTITVTO EDISSERENS
AD
ORATIONEM SOLENNEM
GRATVNO DIE
IV. MORTVIO MAIORV
BY EYOR-AD-PLVRES
ORSTRANVA ET OVI HUMANITATE QVAVSIBV
MAXIMV PVBELICV
RVS IVRIS SAXON
CHRISTIANV CIVIS
VITVVSQVVS SVO
I. DOCTOR SAXONICI VNO PROFESSOR PVBLCV
ORDINARIVS IN HAC REGIO ELECTORALI ACADEMIA
CLEMENTISSIME CONSTITVVS

KONERIED
UNIVERS.
ZIMALLE

[Faint rectangular stamp]

Vo quis praestantior est euadereque cupit in arte sua, eo certe melior iure meritoque habetur. Consilium enim arque institutum molendi egregia, quae cuiusvis ordinis sui augeant honorem, amplificent dignitatem, perficiant artem, prosunt Patriae, et in summa cuius artificis artis suae laude ponendum est, et optimis quibusuis facile comprobatur. Sperat inde habereque palmam suam sagata militia omnemque honorem et excellentiam. In hac quo grauius certiusque uitae subitur periculum, quo maior euincitur et absorberetur rerum difficultas, quo maior euincitur et absorberetur rerum difficultas, quo denique fortius constantiusque asseritur ac paritur pax publicae tranquillitas, et salus, eo sane maiore heroica illa uirtus digna esse censetur praemio. Haud dissimilis est togatae militiae ratio, quippe quae alteri nec fortitudine, nec laborum difficultate, neque animi magnitudine et periculo, nec denique utilitate uictoriaeque laude cedit. *Plus, inquit TVL- de clar. Orat. §. 255.*

LIVS, attulit huic populo dignitatis, quisquis est ille, si modo est aliquis, qui non illustrauit modo, sed etiam genuit in hac urbe dicendi copiam, quam illi, qui Ligurum castella expugnarunt, ex quibus multi sunt, uti scitis, triumpho. Perperam ergo, quod sigillatim ad Iurisprudentiam attinet, nullo hic obuerit illud Comici, nihil, quin iam sit scriptum dictumque, scribi hodie posse ac dici. En uero bonum atque honestum osecantiae praesidium, quod tamen, sine dedecore artis nostrae, uix ac ne uix quidem sustineri posse crediderim. Ita enim, ne uilissimi quidem operarii atque opifices, opificium suum patientur dehonestari,

A

ut

*l. 14. C. de
adu. diuers.
iud. CIC.
pro Murae-
na, §. 22. §. 14.
FRID. VL-
RICI, Duc.
Brunf. Lu-
neb. Consul-
tat. de prae-
rogatiuae
certamine
inter mili-
tes et liti-
gatos, Tub.
1621, babi-
ta.*

ut omne eius omnino negent futurum incrementum, laudemque diligentiae singularis. Deinde ualde reclamant uirorum, in iurisprudencia facile principum, specimina, quae identidem illi edunt, palmaria, siue insignia triumphoque digna. Nec quicquam hic in aliam partem dandum est non nullorum auctoritati atque opinioni, dum, iam omnem nobis palmam praeripuisset ueteres, arbitrantur, parum licet absit, quin, in eadem fere fuisse sententia *Diuum LV THERVM nostrum*, existimem. Inquit enim ille, *und ich achte wol, wenn itzt alle Iuristen in einen Kuchlen gebacken, und alle Weisen in einen Franck gebrauen würden, sie solten nicht allein die Sachen und Haendel ungefaßt lassen, sondern auch nicht sowohl dauon reden noch denken können. Denn solche Leute haben sich in grossen Haendelen müssen üben, und gar mancherley Menschen Sinn lernen kennen, sind dazu mit boher Vernunfft und Verstand begabt gewest. Summa, sie haben gelebt, und werden nicht mehr leben, die solche Weis-*

ad Psal. 101,
fol. 156,
Tom. I. Fe-
renf.

SECKEN-
DORF *hi-*
stor. Lu-
ther. L. III,
§. 126.

beit in weltlichen Regiment gehabt haben. Verum loquitur forte ille de ICTIS sui temporis, in pontificium ius, ipso inuito, iuratis, quibus, ultra illud et glossemata, non admodum sapiebant, adeoque *LV THERI* factum heroicum, Decretalia, ueluti idolum ipsorum, comburentis, sat aegre ferebant, atque clam pariter ac palam eo nomine *LV THERO* uehementer succensabant. In hos itaque inuehitur *LV THERVS*, quod illi, tam imprudentes, intelligere nollent, quantum interesset Reipublicae, imperio legibusque Papae liberari ac leuari. De cetero tamen, si, quod res est, ingenue fateri debeam, negari haud conuenit, ueteres palmam omnino suam obtinuisse, quin etiam in nonnullis uere nobis praeripuisset ita, ut non nisi gloria, eorum insiftendi uestigiis, nostratibus esse reliqua uideatur. Qua de re bene monet

ad π. E. II.
§. 9.

SCHILTERVS, cum *NIC. CISNERO*, *nostros prudentes numero et uastitate commentariorum longe superiores, (ueteribus) puritate uero et perspicuitate orationis et rerum ipsarum tractatione, atque boni aequique disputatione multum inferiores esse.* Nec prorsus contemnendum

Op. de La-
ina lingua
lib. III, p.
345, 347,
edit. Rom.
1571.

est *GABRIELIS BARRII FRANCIANI* iudicium, ueteres ICTOS proprietati magis studuisse, quam recentiores, quippe qui Gothis magis barbaros saepe essent. In primis uero ueterum, in condendis iuribus, subactum iudicium admirari soleo, nec desino. Priuatam

uatam suam de aequitate opinionem, quam hodie multi sibi magni facere solent, publica utilitate sapienter temperabant. *Iura enim illi, in-ad Tit. 7. qui HVBERVS, condiderunt generalia et stabilia, neque, pro casuum qui testam. varietatibus, aliter atque aliter usurpanda, ne quidem etsi ratio iuris intro-ducit, in certis casibus, euidenter cessaret. fac. pos. S. 4.* Hanc autem iudicandi grauitatem iam tum fere deseruisse uidetur IMPERATOR, LEO, *Philosophus*, qui hinc inde, in *Novellis suis*, subtiliter magis, quam utiliter atque pragmatice, philosophatur. Huius tamen morem non nulli nascuti ac scioli, singulari inclarescendi atque praeter uulgum sapiendi studio, hodie imitaturi, simul uarii iuris dubii, incerti, instabilis, de quo tamen ubique clamant ipsi, imprudentes sunt autores atque parentes sat infelices. Quam ob causam, rationibus paullo curatius utrinque subductis, nec ueteribus, nec nostratibus fiet, credo, iniuria, si de hac re ita existimem, ueteres clarissimos ICTOS et suo tempore suam obtinuisse palmam, et nobis quoque aliquam praeripuisse, ita tamen, ut et hodie non nulla omnino in medio sit posita, quae concederetur occupanti. Etenim sapientissimo Numini diuino, quod ad scientias et liberales artes attinet, temporum rationes ita distribuere ac moderari uisum est, ut cuius aeuo, quoad homines erunt, quaedam culturae pars superfutura esse uideatur, hoc, siue ingruentem barbariem restinguendo ac reprimendo, siue, rebus florentibus, literas ad summum excellentiae suae gradum perducendo, fiat, atque obtineatur. His quoque inexhaustum addo artis nostrae pelagus, iurium uidelicet nostrorum amplitudinem et crebras, pro ipsius Reipublicae ratione, uicissitudines, item ac negotiorum civilium ambitum, latissime parentem. Profligatur itaque mascule, propellatur longissime a Iurisprudencia eiusque assiduis cultoribus hoc dedecus et probrum, in illa ita exhausta confectaque iam dudum esse omnia, ut non nisi crambe, ut aiunt, recocta apponi, actumque agi possit. Atque ego cogitata nunc perfecturus, *Palmam Mineruae in Iurisprudencia hodie nondum plane ac plene occupatam esse, re et rationibus, pro uirili, probatum dare conabor. Ante uero, quam hanc rem aggredior ipsam, quid Palma Mineruae hic sibi uelit, multis enucleare, operae uix erit pretium. Quem enim nostrorum fugier, victoriae, siue rei, in sagata militia, fortiter et egregie gestam ferre.*

SCHLE-
GEL, de
num. Iſen.
p. 145, ſeq.

in Prologo
Phormio-
nis.

ſtae, ſignum ac ſymbolum ſolenne ueteribus fuiſſe *Palmam*, eamque poſtea ad varias militiae ſimilitudines accommodatas eſſe atque tractas. Ita, quemadmodum ex numis mediū aevi diſcitur, in ſpiritali militia, martyrii inſigne fuit palma, item in militia religioſa, contra infideles, hoc inſigni uſi ſunt milites Teutonici et Ioannitici ordinis. Nec quicquam obſtare, aut unquam obſtitiffe uideretur, quo minus idem uictoriae ſymbolum ad literas ac liberales artes, ſiue togatam militiam, ſat commode referri poſſit, dudumque potuerit. In medio, inquit **TERENTIVS**, *palmam eſſe poſitam, qui artem tractant Muſicam*. Meminiſſe quoque hic attinet, ſodalitatem illam, quam uocabant, *frugiferam*, auſpicio **IOANNIS ERNESTI, Ducis Saxo-Vinarienſis**, A. **MDCCXXVII**, inſtitutam, quondam cognominatam fuiſſe *der Palmen Orden*. Deinde nemini, Mythologia uel leuiter tincto, obſcurum eſſe poterit, *Mineruae* ſabulam inſtituto apprime congruere, cum illa ſapientiae Dea haberetur, et optimarum artium, intelligentiam et cerebro Iouis, ſiue rectius, ex inexhauſto diuinæ ſapientiae fonte, ad hominum uſum depromptam, illuſtraret. Huius ſimulacris noctua appingebatur, auis illi ſacra, in tenebris uidens, Sapientis ſymbolum, qui, diſcuſſa ignorantiae atque errorum caligine, acrius uidet reliquis. Quodſi ergo haec omnia, pro inſtituti ratione, ad rerum diuinarum atque humanarum ſcientiam, rite recteque amplificandam, opportuna quadam accommodatione conuertantur, generatim dici poteſt, *Palmam Mineruae* hic maximam eſſe illam laudem, ſummamque honoris ac nominis celebritatem, qua quis, ob militiam togatam, cui aſcriptus eſt, egregie, praeter communem morem, geſtam, cuiuſuis optimi ac ſapientis uiri opinione, cumulandus eſſe uideretur. De ueterum coronis, quas in certaminibus togatae militiae, uincenſibus, praemii loco, conſtituere aſſolebant, conſuli meretur **PICCARTVS**. Hoc togatae militiae praemium late pater, et omnibus omnino praeſtantioribus literarum cultoribus propoſitum. Ad hanc metam clariffimorum, in quouis doctrinae genere, uirorum ſtudia, conatus, labores, uigiliae, tendunt et collineant, ut, quod forſitan deſit arti ſuae, perquam diligenter quaerant ac reperiant, artemque ipſam nouis identidem incrementis et acceſſionibus exornent, uitaeque breuitatem nominis tandem immortalitate ac bona

in orat. XI.
p. 200. ſeqq.

bona posteritatis memoria conſolentur. Verum, quae ſit in quauis optimarum ſcientiarum parte, nondum occupata palma, inueſtigare nec mihi licet, nec inſtituto conuenire uidetur. Cognoscat quilibet ipſe ac diſcat artis ſuae heroes et praemia honoris, etiamnum propoſita et occupatione digna. Mihi tantum in praefenti Iuriſprudentia mea eiufque laurea et palma, nondum praerepta, in oculis animoque uerſabitur. Vbi quidem, rerum huc pertinentium momenta tribus contineri et abſolui poſſe capitibus, intelligo. Primum enim, *quis ſit Palmae Mineruae in Iuriſprudentia legitimus diſpensator, deinde quis, ad illam quaerendam et obtinendam, aptus miles rogatus, quis denique hic campus Martius, quacue legitima pugnandi ratio*, breuiter a me conſiderandum erit.

Dignis palmam alioquin, in ſagata militia, illum deferre, ſcimus, in quem poſſimum ipſius redundat uictoriae emolumentum et cuius auſpicio bellum geritur ipſum. Huius rei ſimilitudine, illam nunc quoque illuſtrare liceat ueritatem, praeter ceteros, id in primis Principi ſummoque legiſlatori iure meritoque dandum eſſe, ut hic, in militia noſtra, legitimus ſit palmae diſtributor. Etenim graui, ſubacto, exquiſito ac ſincero iudicio, quo hic res conſicitur omnis, et Princeps ipſe, et, qui ab eius ſunt conſiliis, non ſolum ualere plurimum, ſed etiam, praeter reliquos mortales, excellere ſolent. Quare, de palma, certo obtenta, gratulari ſibi merito quis poteſt, ſi ſententia, quam de aliqua cauſa controuerſa, dubia, aut ſingulari, ſingulariter fouet, ita communem mereatur calculum, ut eandem ipſe Princeps, omiſſo licet autoris nomine, inter publicas adoptare leges, et publica donare autoritate dignetur. Sunt inde celebres multi triumphus *Carpzouiani*, contra *RICHTERVM*, atque eadem de cauſa *libellus Struuianus*, qui *Iuriſprudentia Romano Germanica ſoſenſis* inſcribitur, autori ſuo palmaris eſt ſtatua, cum conſultum quondam perhibeatur, de libello hoc legali autoritate, in territorio Gothano, donando. Nec mihi laudis hic eximiae immemori eſſe licet, quam hoc ſibi pacto peperit *Magnificus GRIBNERVS*, Praeceptor meus, quoad ſuperfuero, ſingulari obſeruantia colendus, cuius fideli ac ſolida inſtitutione ad palmam, quali quali conatu, tendere manum, haud mediocriter me didiciſſe, publice hic profiteor. Hic, pro

l. 3. S. ult.
 w. de tutel.

maximo, quo pollet, rerum forensium usu et subactō suo iudicio, in suis *Processus iudiciarii principis*, atque illis subiecta *dissertatione epistolica*, multa hinc inde singulariter posuit, quae postea SERENISSIMO LEGVM LATORI SAXONIAE, in ordinatione iudiciaria recognita, passim comprobata esse uidemus. Eodem sane honore indigere uidentur multi, qui multi saepe sunt ac satis crebri in nouo quodam iure reperiundo, qualem uero laborem et operam, cum non amplius, ut olim ICti constituere dicantur, nisi palmam porrigat legislator quidam, nullius fere praeii esse, paullo post dicam pluribus.

Sed ad ICtos nunc uenio, deque illis speciatim quaero, an palmae nostrae legitimi esse queant diribitores. Aere hoc non dubito, de illorum principibus, qui uidelicet magno sunt iudicii acumine praediti, inque omnibus artis nostrae partibus perquam solide uersati, atque omnibus, eo pertinentibus praesidiis satis superque instructi. Hos tamen ideo iurisprudentiam colere transcendentalem, cum non nullis, contemptim haud dixerim, propterea, quod iurium materia tam late non poteat, atque ens, quod dicunt, metaphysicum. Huc ergo, ueluti ad sedem suam, haec loquendi ratio ableganda est. Cum uero illum, quem hic desiderio, principatum sibi ipsi deferre possit nemo, sed alii, meritorum magnitudine adducti, decernere debeant, quare quocunque etiam officiorum atque dignitatum splendore quis fulgeat, nisi semel iterumque ac saepius, palmaribus editis speciminibus, ipse nactus sit palmam, in ICtorum Principibus palmaeque distributoribus numerari ne utquam merebitur. Horum magni nominis primique ordinis uiuorum censurae si, quod alius, in artis suae ornamentum diligenter scripsit, subiiciatur paullo rigidiori, eandemque omnino ferat et eorum tale extorqueat ueritatis testimonium, ut, scriptum illud ad caput suum ac palatum esse, uel ad unum eorum omnes, uel non nulli, ad minimum duo, candide omnino confiteantur, tum certe palma uideri non poterit dubia, sed uere ac feliciter obtena. Causae enim hic restare uideatur nihil, cur summis in arte sua artificibus fides non sit habenda plena. Modo tamen hi honestum aliquod et sincerum ferant iudicium, nec ullo partium studio corrupti, nec liuore aut inuidia suspecti, aut prauis affectibus abrepti sint, neue, crabronum instar, agant, quibus
 cum

cum animalibus, male hic de aliis iudicantes haud incite confert GERARD. IOAN. VOSSIVS, *crabrones*, inquit, *invidia lacerant praestantium de cognitione collegarum famam, ut sic ipsi quidem uideantur, quod non sunt, ac praecellente sui, Amrae illae animae (apes, quas uocat praecellos uiros) non uideantur, quod sunt.* Quod si enim temere et inconsiderate horum standum semper esset testimoniis, quot homunciones et leuis armaturae milites palma, tam facile ac benigniter concessa, superbirent paulloque clatiori incederent gradu, heroes contra non nunquam in eruditorum uulgus, praeter meritum, detruderentur. Deinde superbiae quoque uitium maxime in illis uituperandum est, quo fit sapenumero, ut sibi quidem ipsi lubentissime omnem omnino, aliis uero plane nullam palmam, uel saltem laureolam, eandemque sat aegre et simulate magis, quam serio, tribuendam censeant. Hoc e nostratibus uni uel alteri familiare nonnunquam esse posse, dudum mirari desii, postquam rescui, integrarum exterarum nationum ICTOS tam indigne peccare ac falli. Oculatum de Britannis in hanc sententiam perhibet testimonium *Magnificus LEY-Oraz. Inanus* SERVS, ICTUS domi forisque celeberrimus, quem PATER PATRIAE *gural. longe indulgentissimus* domum nunc reuocauit, sinui gremioque patriae *Helmsladii, a. 1712, habita, p. 9.* reddidit, communibusque uotis donauit. Hic de illis solenniter edisseruit, *potissimum eruditorum in hac gente uitium esse, quod alienigenas omnes alto supercilio despiciant et se suaque sola admirentur, neque dissimulent superbiam, sed, hanc inter tot uirtutes tantaque singularia merita non iniquam esse, profiteantur.* Colligitur inde haud obscure, e seculi corruptelis, ualde metuendum esse legitimae palmae acquisitioni, et forsitan magis meliusque consuli uirtutis heroicae praemiis, si a postea uenturis demum expectetur palma, uel illi saltem eius rei eligantur iudices ac distributores, qui, ob locorum atque aliarum rationum disijunctionem, omni sint sinistri iudicii suspitione uacui.

Quaeri, denique etiam de ipsis uictis attinet, an, si ab his, ad ueteris militiae imitationem, herba data esse dicatur, Mineruae palmam uictorum plene nactus esse uideatur. Quod primum fieri certe intelligitur, ubi alter, uel in conspectu publico, ad silentium redactus, nolit, uel, uictas dat manus, uel, si stylo quidem dimittatur, obmutescit, nec habet, quod reponat, uel, alterius conuictus ueritate, primam suam mutat

rat sententiam, quam hucdum propugnauit. Hoc modo THOMASIO hiñc inde herbam uel diferre, uel tacite porrexit HVBERVS, in praelectionibus suis iuris ciuilibus. Nam ueritati cedere honestum est, modo uictus uictorem temere ad pugnam haud laceffuerit, aut non satis consulto quid asseruerit. Vbi sane uictoria alioqui uero paullo periculofior esse uideretur animique arguere leuitatem. Nec maculam illam penitus effugere aliquis existimatur, si uel maxime dictatoria quadam de semet ipso opinione fretus, sese nemini, contradicturo, responsurum esse, publice edicat. Contra uero prima uincendi ratio cum uicti magno dedecore et ignominia semper coniuncta est, in primis, si iurisprudenciae miles togatus tam indigne succumbat, eamque ob causam uix uideatur multum appetenda illa uictoria, cum et ipsi uictori quodammodo detrimentosa sit et plerunque non adeo magni momenti, imo, sequiori saepe sexui paullo certior faciliorque, quam nobis, foret. Obrenta ergo ad hunc modum feliciter uictoria, ipso uidelicet uicto herbam dante, nec ipsa quoque palma dubia esse poterit. At enim uero triumphi isti forte non semper eiusdem esse generis uidebuntur, cum eorum laus et magnitudo sine dubio ipsius uictoriae utilitate ac difficultate militisque uicti armatura metienda sit et aestimanda. Qua ratione obiter hic intelligetur atque illustrabitur non nullorum consilium, qui, quod contra alios moliuntur et ipsi sunt suscepturi, uel tyronum, uel adhuc minus celebrium hominum, nomine scribendum et agendum curant.

Pro instituti ratione, satis de palmae Mineruae legitimis distributoribus. Ad alterum nunc conuertor rei momentum, ubi *de milite, ad rem idoneo*, agam. Non gregarium, sed selectissimum sibi postulat huius rei grauitas ac magnitudo. Nihil ergo mihi hoc loco cum Eruditorum uulgo, qui, quod potest ualetque, discit quidem atque capit, nunquam uero, an omnia ac singula, quae tenet, calculum plene mereantur, anne meliora forte ignorentur, uel incognita reserent, serio cogitat nec subdubitat, sine alieno uitulo, euagari latius non audet, nullo melioris solidiorisque scientiae stimulo concitatur, sed satellitum more euntes alios diligenter comitatur ac religiose sequitur, stantibus adstat. Huius generis satellites multos habent duumuii illi, in iuris naturalis et gentium disciplina, GROTIUS atque PVFENDORFIUS. Atque

in

in hunc hominum censum oppido etiam referri merentur antiqui illi simplicitatis boni fratres, quorum erat symbolum, *malle sese errare cum glossa, quam sapere sine illa*. His nec hodie defunt fratres superstites, qui uidelicet omnem iustitiae et aequitatis rationem ac ueritatem forens dimetiri applausu assolent. Verum paullo melioris notae nostrum oportet esse militem togatum, si quidem palmam Mineruae in nostra militia sit consecuturus. Primum enim in illo solida quadam et consummata opus est omnium iurium, diuinorum pariter, ac humanorum, publicorum priuatorumque intelligentia, ita, ut eorum simul abditos recessus, bene exploratos, singularum uero rerum sedes in promptu habeat probeque sciat genuinos fontes, omnium quoque iurisprudentiae partium fines legitime regere, confecta & expedita a dubiis scite distinguere possit, quae ab aliis iam aut egregie, aut uulgariter, gesta sint, memoria, eademque bibliopolarum meliori, complectatur. In una modo, uel altera iurisprudentiae parte leuiter, aut paullo melius, aut bene quoque uersatum quem esse, ob artis nostrae amplitudinem eiusque singularum partium inter sese uinculum quasi sororium arctissimamque affinitatem, haud sufficere putarim. Minus ergo nostrum deceret, in una legalis doctrinae specie, singulariter sapere, maximaque cum artis suae fiducia respondere uelle, in altera uero infantiam sponte profiteri ac responsa petere e longinquo. Nec postea ab hac solida iurisprudentia in heroe togato se iungi debent reliquae artes liberales, qua uidelicet illi, non tam ornamento, quam adiumento sunt necessario. Quarum in numero praeprimis sine dubio est historia ecclesiastica ac ciuilis, quod multi iam luculenter docuerunt, et res ipsa probat atque confirmat. Reliquarum uero, quae uocantur, superiorum facultatum scientia non quidem contemnenda est, attamen modeste tantum ostendenda, cauendumque prudenter ac sedulo, ne ostentationi inferuire, neue alienos circulos turbare, aut illarum disciplinarum dignitatem forsitan laedere uideatur. Ita u. e. uix sunt ferendi, qui, tamen Theologiam primis tantum, uti dicitur, labris gustarunt, consummatissimis tamen diuinissimi oraculi Interpretibus aenigmatistas esse crucemque figere posse, sibi persuadent, quiae rerum alienarum similitudine dissimili,

B

quae

quaestiones iuris dubias sat inconcinne enodare, uel saltem illustrare, satagunt. Quemadmodum, nisi omnia me fallunt, non nemo, ut uberius probaret, in donatione, ius ad rem non acquiri, sine acceptatione, prouocauit ad oeconomiam diuinae gratiae, apponens, hanc aequae sine acceptatione non prodesse. At quis Christianorum tam impie asseret, nobis hic per Seruatorem optimum, ne ius quidem ad rem, sine nostra quoque acceptatione, quaesitum esse ac partum.

Inter reliquas deinde animi dotes, merito primum est bonum *iudicium*, quod sicuti Icti fere anima est, ita abest multum, ut eodem carere possit, qui palmam appetit, quippe cui ne communiter quidem sanum sobriumque sufficit, sed et multum exercitato quodam, usque et industria comparato opus omnino est, cuius ille acumine, ueluti oculis lynceis et aquilinis, pollens, acrius, quam uulgus, supra descriptus, uideat. Et quidem, pro indole ac natura Iurisprudentiae, quae practica est disciplina, hic utrumque iudicium, theoreticum uidelicet, quod dicunt, et practicum, arcte coniunctum esse oportebit, ut liceat partim leges ipsas earumque animam paullo penitius sagaciusque introspicere et pensitare, partim ipsorum iurium, ita rite subtiliterque cognitorum, uim ac uirtutem forensam accurate et pragmatice eruere atque demonstrare. Qua de re et causa ad metam laudis et uictoriam nostrae militiae non aspirant uulgares illi pragmatici, qui, solidiori iuris scientia plerunque nudati, ius omnne in calamo gerunt merenario, pro causa, cui patrocinantur, tantum fortiter depugnant, idque omne tantum iustum esse aequumque reputant ac iudicant, quod clienti uictoriam promittere eiusque causae inseruire uidetur. Hi praeterea perquam raro iura systematice intelligunt, nec uniuersam aequitatis oeconomiam legitime ita noscere solent, ut ubique sibi recte possint constare, ad speciem multis excogitatis, rectum ac sincerum iudicium obruunt, partiumque studio corrumpunt, magnoque suo, quem praedicant rerum usu et quotidiana consuetudine, pro diuersa temporis ratione, de pari causa, nunc ita, alias aliter iudicare assuefiunt. At, ne forte illis, praeter meritum, haec dictio acerba uideatur, singula, quae hic dixi, *Illustrissimi L. B. de BERGER* grauissimo testimonio munire placet. *Vidisse se*, inquit summus ille Heros,

*in Orat.
sciatne, an*

Heros, dudumque inter ICTos nostri aevi facile Princeps, *id potissimum causarum patronis solenne esse, ut in forum, tanquam in scenam prodeant, mutatisque, pro quaestus ratione, personis, modo hanc modo alteram super eodem iuris capite sententiam, prout causae susceptae ratio poposcerit, mordicus defendant.* Quare nihil incrementi aut culturae ab illis sperare poterit iurisprudencia, atque haec sine dubio causa est, cur eiusmodi iuri, de palma quaerenda, uel obtinenda, ne cogitare quidem audeant, satis sibi relictum esse honoris existimantes, si modo obsequiosè et modeste in maximorum ICTorum auctoritatem sint iurati, ac haeresin in arte sua diligenter sibi caueant. De cetero tamen haec laus illis in dubium non debet uocari, quod, ingenii neruis magnopere concitatis, perquam diligenter dubitandi rationes, sat speciosas, ac uero fimiles, saepe excogitent, quae aliis, ueritatem uel melius expoliendi, uel magis amplificandi, non nullam ansam omnino praebent. Hi tamen ultra rerum argumenta, pro uirili explorata, uulgo haud sapiant, tamen interdum haud desunt alii, qui, acri, quod credunt, iudicio suo theorerico paullo liberius indulgentes, nullum ius tam stabile ac firmum esse, nullamque sententiam tam accurate ferri, iactant, quin de eorum iustitia in utramque possit partem disputari. De re omni, in arte nostra obueniens, Cartesiano more, sine modo dubitare amant. Sed certo certius est, Themidis nostrae sacrarium illos maxime turbare, cum, scepticismum iurisprudentiae pestiferum omnino esse, persuasum semper habuerim. Confirmare id iterum licet grauissimi uiri, paullo ante adducti, auctoritate, qui porro inquit, *Tanto magis graues cordatique uiri, nec fucato in speciemque fallaci, sed solido studiorum fundamento nixi, eorum offenduntur leuitate, qui, nescio qua excellentis, cui nihil cum uulgo commune sit, ingenii fiducia, Scepticorum more, de omni re dubitant, et perinde esse, sic, an aliter, pranuntietur, non sine insigni iudiciorum iactura, dicere audeat,* Apposite quidem dicit CICERO, *neruos atque artus sapientiae esse, non temere credere,* neque hoc, bene sapienterque dictum, a iurisprudencia eiusque genuina cultura abhorret. Sed tamen temere hic non uideretur credi, uere esse iustum illud, quod et sapientissimo Legislatoris diuini ac humani consilio imperioque, et ipsa salute publi-

*opinatur
ICTus, p.m.
117.*

*D. de
BERG. d. l.*

Resolu.

Grav. de a.
1661, Tit. v.
J. E. S. 48.

ea dudum comprobatum esse scitur. Desinant ergo illi homines, ipso SERENISSIMO LEGISLATORE SAXONE grauius sine horrante, de iure certo, tam libere dubitare, desinant indigne facire in viscera iurisprudentiae, discant paullo religiosius colere ac uenerari sacrosanctas leges, earumque auctores grauissimosque assertores uereri, suoque tandem parcere honori, cum intestini hostes gloriam adipiscantur nullam triumphum.

Alteram tandem fortissimi nostri militis togati manum, qua Minervae palmamprehendat, neruum esse aciemque *ingenti*, reor. Huius enim foecunda facultate, abdita et occulta rimari, incognita ac noua inuenire licet ac depromere, idque potissimum efficitur, ne iudicandi uis uel oriosa sit, uel rebus uulgaribus distineatur et occupetur, sed singularia, apte inuenta atque reperta, poliat ac perficiat. Facultati huic intellectus humani, ueluti foecundissimae matri suae, et originem et incrementa debent complurimae artes, in Icto uero, palmam quaerente foecundum ingenium sinistram quasi eius manum merito appellaueris. Sed, ut noster de palma recte riteque cogitare ualeat, ingenio, et singulari naturae beneficio accepto, et industria ac studio artis conquisito atque culto, et legum grauitate temperato, polleat ac praeualeat, necesse est. Contra ea, ingenium quoddam promiscuum, aut oratorium, aut comicum, aut mathematicum, aut aliis liberalibus artibus tantum paullo strictius accommodatum, uel assuetum, ad hanc rem non satis idoneum uidetur. Nec sterile, quod omni nisu maximaque opera nihil profert singulare, nec difficile, quod partui suo, nascendi difficultate, nocet, nec praecox, uti dicunt, quod luxuriose fallit falliturque, ullo hic comprobatur modo. Hic non atiner, cuiusuis minus apti ingenii infelices frustraneosque conatus, inhiandi palmae, speciatim paulloque luculentius commemorare, cum tam paucis, quae institutum fert, expediri hoc posse non uideatur, uerearque ipse, ut mihi ex uoto res sit successura. Sed de ea re nunc quaerere restat, excellens, an mediocre ingenium hic sit optimum. Nam de uulgaribus, ineptis, crassis, obtusis, plebeis etc. hic nihil refert dici. Excellens, siue liberrimae uibrationis ingenium multi postponendum censent mediocri, propterea, quod illud

lud nimis defultorium et audax, nec diuturnum esse solet. Verum, licet idem, si cum iudicii acumine coniunctum sit, praefendum omnino esse, arbitraret, medioere tamen eximia sua laude haud debet fraudari. Modo hoc duplicem sibi caueat abusum, illi alioquin familiarem, ne uidelicet uel minus alte uolet, uel tranuersim nimis agat. Quorum ideo hoc cum igne lambente, illud cum spumantis saponis bulla, haud insecite confert IO. DANIEL MAIOR, *in genio errante, seu dispo. de in-* porro inquit, *doctiores, qui aliquam rerum cognitionem habent, sapius hic peccare, dum, aut rem non satis expendentes, uel ardua nimis, uel difficilia, uel ampla, uel proluxa affectant, aut tractantes studia, ut in scientiis minus propeuans ad antrum, feruntur in deuia, nolunt discernere peritos ab abusu,* Kil. 1677, c. 1, 2, imperitis. 37 - 41.

Bonis his animi dotibus merito etiam iungendum est uerae sapientiae ac uirtutum, item, quod quidem omnium primo loco poni oportebat, genuinae, sincerae ac non fucatae, nec temporis inseruientis religionis studium. Etenim impium foret ac stolidum, omnis solidaeque sapientiae fontem illum diuinum negligere uelle, cum dudum res sit conclamata, quod et maximae fortitudinis bellicae, et optimarum literarum laude, uera semper gloriari potuerit Ecclesia, nec dubitandum sit, quin huius singularis beneficii partem uirilem ad genuinos aeternae ueritatis cultores atque amatores proprium Numen diuinum large sit inclinaturum. Nec mihi uideor opinione falsurus, si, hominem, quantus quantus et qualis ille in reliquis sit uiderique cupiat, religionis potissimum suae ratione ac sinceritate perpendendum et cognoscendum esse, censeam. Daretur sane mihi hic occasio et locus haud inopportunus, pluribus commemorandi dedecus, quod non nulli, neglecto ac prorsus seposito uero Numinis metu atque cultu, sibi singulari sua sapientia contraxerint, ni praesentis instituti terminis circumscriberer angustis. De cetero hic legi meretur, quod, pro ueterum Ictorum religione ac pietate, dixit CORNEL. uan ECK. Ictus Ultraiectinus. Horum ergo exemplo, nostri quoque est, ut ueram, non simulatam, affectet sapientiam, cuius uero integram hic emetiri aut demonstrare ambitum non licet, id tantum breuiter attingam, quod legitimo palman apprehendi

conf. 10. ALPH. TVRRET. TINIOrat. de eruditionis et pietatis nexu, Geneu. 1706, p. 9.

in Orat. de hoc arg. 1717 habita apud SLEVOGT. de sectis et phil. Ictor. p. 341, seqq. l. 1, §. 1, D. de Inst. et iur.

rendi studio impedimento esse potest, adeoque diligenter fugiendum est. Sine dubio sapientiae opponitur stultitia, non minus uoluntatis, quam intellectus, uitio notanda. Dudum quoque rerum experientia iam comprobauit, morum prauitatem, uerae ac solidae sapientiae infensissimum omnino esse hostem; quem etiam nonnunquam iurisprudencia nostra, in non nullis suis cultoribus, uariorum uitiorum mancipiis, horret, si uideat, uicemque suam doleat, eorum non nullos uirus aliquod clandestinum in opiniones suas occulte insinuare. Hoc saepe numero fieri intelligitur, ubi illorum conatus eo potissimum tendere soleant, ut uitiorum, quibus iuuenes dediti forte fuerunt, recollectione senes oblectentur et quasi patrocinium suscipiant. Quorum merito referri debet nimis subtilis et acuta BITSCHII philosophia de cucurbitatione eiusque uariantibus speciebus. Et parum abest, quin, ex eodem fonte, uarias monstrosas sententias, de incestu, adulterio, stupro, polygamia multisque aliis labibus, quae autoribus ac propugnatoribus non destituuntur, dimanasse, existimare liceat. Sed, missis reliquis prauitatum generibus, illa saltem atro carbone hic breuiter notari merentur, quae in primis herois nostri remittunt animum ac fere prosternunt. Horum numero maxime haberi oportet superbiam atque auaritiam, quarum omnium colluuiem Machiauellismo contineri Academico non male quis dixerit. Superbiae, credo, documento erit, si quis, turgido fastu, sese solum esse sapientem aliisque sagaciorum, putat, eamque ob causam, ceteros omnes, quoad fieri potest, deprimere et contemnere conatur. Habet eiusmodi homo animam, odio, inuidia, zelotypia atque ira perpetuo agitatum, quae postea in uarios quoque neruos facile erumpit, ut u. g. suas ipsae opiniones, censurae atque examini ab aliis modeste subiici, aegerime ferat, quae de eadem re alii iam diligenter dixerunt, negligat studioque ignoret, suaque censura ac lima haud dignetur, omnia denique suo Marte perficere nitatur, nec consulere alios uel audire soleat, gloriae suae, quam ueritatis, cupidior. Ac, tamen id, pro seculi indole, tantulum ferendum esse uideatur, si quis, hoc nomine ab aliis sibi prudenter cauendum, existimet, ne illi, quibus cum consilium forte communicauit, rei, postea bene gestae, gloriam sibi asserant,

ipsum

ipsum tamen hoc acui nostri vitium merito vituperare ac perstringere, laesa hic veritatis atque liberalium artium innocentia serio iubet. Perplacet vero hic veterum Romanorum mos atque consuetudo paulo dissimilior, qui, vel sola consummatissima panegyri Pliniana do-
lib. 3. epist. 18.
cente, id neutiquam sibi duxerunt dedecori, audire quoque libenter amicos, ubi sempiternum elegantiae suae monumentum fieri studerunt. Sed reuertor ad acui nostri homines, quibus nec interdum alia eiusdem generis stultitiae desunt documenta, obtinendae palmae impedimenta, si videlicet vel uana librorum pompa, vel nimis honorum encomiis, vel uario gestuum ac loquela singulari mirificoque cultu, ac nescio, quibus pluribus aliis rebus, vel barba denique, eruditionem singularem apud vulgum ementiantur, aut medioerem extollere, aut opinionem eius augere satagant. At hos omnes deridet Minerva, nec palmam suam impertietur illis, qui ipsimet fucam, non ueram sectantur et quaerunt. Quod autem ad auaritiam attinet, illa duplici hic modo palmae obtinendae maximo potest esse obstaculo, ubi quis uel uenalem habet calamum, ac patrimonii magis studio, quam ueritatis amore, aliquid molitur, uel, ut opibus, quibus tamen abundat, parcat, solo suo ingenio, sine legitimo subsidiorum apparatu, rem aggreditur, eamque bene fortiterque, sine armis, gerere posse confidit. Detrimentum, quod arti nostrae eiusque culturae inde forte imminere potest, sane eo maius est, quo melior auri fodina multis esse solet iurisprudentia, non medium tantum digestum, quod, cum de hereditatibus, substitutionibus ac similibus acerrimarum litium fomentis, agat, *infortiatum* ideo dici putauit BALDVS, quia scilicet plurimum causarum patronis infert, et ipse ille, uel ex sola substitutionum materia, quindecim millia ducatorum lucratus est. Meliora certe a paupere milite rogato expectari licet, modo hic ceteroquin de uitae simul necessariis non angatur subsidiis. Quae enim ipsi deest res libraria, uel aliunde, uel ab ingenio defraudato, poterit expectari facilius, quam auari a semet ipso emendatio. His talibus palmae impedimentis tandem non est secundus, sed omnino suppar *Machiauellismus*, quem uoco, *Academicus*, qui omnium, quae modo bonum militem togatum corrumpere possunt ac dehonestare, uitiorum colluuijs merito dicendus. Conspici-

*Meuschenii
praefat. ad
Bartolin.
de libris legentis.*

*ALBERI-
CVS GEN-
TILIS, de
lib. Iur. ciu.
p. 60.*

eius ille est prauo dominandi studio, quo, omnibus artibus ac technis, quae modo excogitari possunt, adhibitis, aliquis id sedulo et calide agit animoque molitur, ut ipse fiat reliquis Academicis, non quidem melior, aut sapientior, aut praestantior, aut diligentior, sed potentior suamque nocendi ac tuendi facultatem augeat et praemuniat, eaque ratione uel suam fastus stultitiam expleat, uel, apud alios, maximi cuiusdam politici, umbratilis scilicet, nomen et omen mereatur. Monstrum hoc in sacerdotibus suis primi ordinis horret Themis nostra, indeque uicem suam haud raro dolet, si, non gregarios milites, quippe a quibus haec molimina alienissima sunt, sed, qui heroes esse deberent ac possent, prauitate illa ualde corrumpi, aliquando uideat. Quis enim dubitabit, pessimum illud dominandi studium penitus fere animum auocare a palma legitime quaerenda, eundemque torum assiduis illis obruere ac distrahere consiliis et cogitationibus, quibus diuidendi atque imperandi alioquin hic ualde commendata illa, solertia explicetur et in facultatem erumpat.

His omnibus ac singulis, paullo diligentius considerandis, non licet immorari diutius, neque tamen instituro deesse uidebor, si, de matrimonio, aliorum inuidia, laborum magnitudine aut fuga, aduersa ualitudine, ac tandem de aetate, uel nondum satis matura, uel nimis proeucta, multum hic non dixerim. Coelibatu enim nostrum militem reddi fortiorem, contra uero animum eius honesto ac legitimo remitti matrimonio atque effeminari, ut crederem, aliorum exempla me hucdum adducere nondum poruerunt, cum, ancillatu similibique re uicaria hagestolziatus incommoda saepe subleuari solere, animaduertatur. Deinde aliorum inuidiam, quam, pro seculi labe et corruptela, non potest non incurere, qui, de palma quaerenda, modo cogitat, et animi magnitudine et bonae conscientiae solamine uincere licet. Desidia tandem inimica est et expultrix Minerva inque eius palma, rite obtinenda, maximo labore ac sudore eniti nostrum omnino oportet. Pudeat ergo illum disfluere ac fere senescere otio, qui, ad altiora appetenda, natus est et aptus. Sed quid hic de illo dicendum, quem quotidianis et perpetuis laboribus ita implicat ac detinet officii sui ratio, ut respirare uix ualeat, multoque minus de palmaribus studiis

diis atque conatibus libere ac legitime cogitare. Hic, aut palma ipsa quaerenda desistat prorsus, aut omni caueat modo, ne in re aliqua, singulariter perficienda, negligenter uideatur uersari. Praestare namque, bonum opus, eleganter inchoatum, quam idem, leui saltem brachio absolutum, relinquere. De reliquis palmae Mineruae, in iurisperudentia obtinendae, remoris plura hic disserere, operae pretium non uidetur, singula tamen, de bono milite togato, a me dicta, TITII. 39. D. ARISTONIS, celebris, sub TRAIANO, Iurisconsulti, exemplo illustrare placet, eiusque uiua quasi icone heroem militiae nostrae aliquem sistere. Hunc enim his effert laudibus PLINIVS SECVNDVS, ^{mand.} *sed literae ipsae omnesque bonae artes in uno homine summum periculum adire uideantur. Quam peritus ille et priuati iuris et publici, quantum verum, quantum exemplorum, quantum antiquitatis tenet, nihil est, quod disserere uelis, quod ille docere non possit. Mibi certe, quoties aliquid abditum quaero, ille thesaurus est. Iam quanta sermonibus eius fides, quanta auctoritas, quam pressa et decora cunctatio. Quid est, quod non statim sciat, et tamen plerumque haesitat, dubitat diuersitate rationum, quas acrimo magnoque iudicio ab origine causisque primis repetit, discernit, expendit. Ad haec quam parcus in uictu, quam modicus in cultu etc. Ornat haec magnitudo animi, quae nihil ad ostentationem, omnia ad conscientiam referre, recteque facti non ex populi sermone mercedem, sed ex facto petit etc. nec disputationibus longis aliorum otium suumque delectat, sed in roga negotiisque uersatur, multos aduocatione, plures consilio iuuat. Nemini tamen istorum castitate, pietate, iustitia, fortitudine, etiam primo loco cesserit.* ^{l. 6. D. de legat. praes. stand. l. 1. ep. 22.}

Ad ultimum denique causae caput nunc accingor, ubi partim ipsum campum militiae nostrae Martium aperiam, partim ipsa palmaria facta, quibus laurea obtineatur Mineruae, breuiter percurram. Latissime patet Iurisperudentiae nostrae campus, omnium omnino diuinorum pariter, atque humanorum, iurium partes complectens, hominumque congruas actiones, legitime cognitae, legum subitiens censurae. Sed reuerentiae pariter, ac stultitiae, notam non effugiunt, qui, integrum iurisperudentiae ambitum ad praesens institutum tra-

C

hen-

hendum, censent. Non nulla iurium nostrorum capita, uel emendatione, uel meliori cultura, uel maiori luce, egere, negari tantum non potest. Quae uero illa sint, uulgo fere ignorari solent, et singulari demum exploratione cognoscuntur, cognitu tamen propterea sunt paullo difficiliora, quoniam uulgus illa scite et accurate fati non distinguit a rebus confectis, planis, atque iam dudum euictis, aliorumque diligentia et opera plene exhaustis. Quot modis hic peccetur, ac uana spes, obtinendi palmam, fallatur, uix dici potest. Quare, magno ausu atque conatu, multi, multa agendo, nihil saepe agunt, quod palmario sit dignum praemio. Probe enim hic distinguendum est inter merum plagium literarium, documentum aliquod diligentiae, siue laboris, et specimen, palma dignum. Plagium siue furtum literarium, siue crimen falsi, aut mendacium, appelles, cum IACOBO THOMASIO, *de plagio literario*, (quem, quod miror, de hoc argumento, se ne uidisse quidem, fatetur Dn. BRVCKNERVS, *Antecessor Ienensis*.) ubique dedecore maximo dignus est, nec palmam uel somniam modo poterit, qui illius incusatur atque conuincitur. Vitium hoc ab ICTIS magni quoque ceteroquin nominis interdum non esse alienum, admodum multis docent exemplis duo illi commemorati *Quaest. iur. Cent. I, qu. 88.* autores, quibus etiam addendus est EBERHARDVS SPECKHAN. Deinde diligentia atque labor, modo aliquanti fit pretii, nullam non laudem quidem meretur, de palma uero ualde subdubito. Refero huc illos, qui aliorum scriinia bona fide compilant, eo uidelicet consilio, ut, quod passim, de una eademque re, dixerunt alii, bono ordine, in unum congerant locum, suo diligenter adiecro iudicio, ne lector tot tantisque aliorum dissensionibus turberetur uel offendatur. Hi saepe numero conatus suos sat speciosis insignientes rubris, palmae omnino alicuius esse cupidi uidentur, nec sane aliquam in dubium illis uocari oporteret, si modo uel animum, ad conficiendum aliquod artis nostrae Lexicon uniuersale, locosque communes plenissimos, coniunctis uiribus, applicarent, uel systemata, quae reliquis forent meliora, concinnare ualerent. Contra ea, qui, sine ordine ac filo Ariadnaeo, multa laboriose conquirunt, uel indices tantum conficiunt, ueluti baiuli materiarum, operae quidem suae mercedem, non uero

in Progr. a. 1717, de Plagio literario in studio iuris.

Quaest. iur. Cent. I, qu. 88.

uero laudem boni architecti, iure consequuntur. Non melioris uidentur esse norae aduersaria, quae in omnes sibi casus constipant multi causarum patroni, e quibus illos nonnunquam, gloriolae obtinendae causa, promere aliquid publicique iuris facere, animaduertis. Nec plus laudis adipiscuntur illi, qui sedulo ac multo labore id agunt, ut hunc uel illum bonum autorem, diuersis diuersorum notis et animaduersionibus, obruant ac fere sepeliant. Quod certe *Lauterbachiano compendio*, operâ MOLLENBECCHII, *Grotiano operi, de iure belli ac pacis*, notis uariorum, et aliis simili ratione, contigisse uideretur. Paulo uero meliora usu uenerunt *syntagmati Struuiano*, studio et labore PETRI MVLLERI, et VI TRIARIO, *in iure publico*, *Pfessingeriana* eruditione et profunda lectione ita resperso, repleto atque condito, ut, mumiae cuiusdam Aegyptiacae instar, mutatum esse uideatur. Quanquam negari non potest, plus gratiarum sine dubio iniuisse celebrem illum auctorem, si operam suam, tam eruditam, alia ratione publico usui accommodasset atque donasset.

Verum paulo maiori artificio industriaeque utendum est, in specimine quodam palmario edendo, quippe quod et selectissimum, ab aliis nondum occupatum, uel non satis politum thema, et eiusdem exactissimam, qua res exhauriatur omnis, elaborationem postulat. Quare duabus in rebus heroem sese praestare oportet nostrum militem togatum, siquidem palma cohonestari studeat, uidelicet in materia quadam eligenda partim, partim in forma, siue apta perficiendi ratione. Materiam haud incommode locum, in quo pugnetur, quippe ipse quasi expugnetur a nostro, Martium dicere liceat, et, quem admodum, sine opportuno loco, pugna plerumque periculosa uel inanis esse solet uictoriaeque dubia, ita in nostra militia diligenter sibi caueat quisque bonus miles, ne, extra locum, ad rem fortiter gerendam appositum, aliquid rerum moliat, uel palmae praestoletur. Totus itaque noster esse debet in perbono aptoque pugnae suae loco eligendo. Huius generis aliquem in iuris nostri campo hinc inde suppetere, equidem haud negarem, sed, ab omnibus peraeque inueniri ac cerni, ualde dubitarem. Testantur hoc uariorum in hac re uarii magnique conatus, quos si ad uiuum refeces, fatendum omnino erit, illis quidem appeti palmam Mineruae, sed propterea minus feliciter obtineri,

quod illa uel iam dudum a maioribus sit praerepta, uel omni hoc molimine laureola tantum quaeri in mustaeco uideatur. Praeoccupatam nobis omnino esse palmam, *in studio antiquitatum*, ad ius Romanum, passim collustrandum, recteque nonnunquam intelligendum, pertinentium, persuasum habeo, neque credo, aliquem, si modo bona fide agere atque ingenue mecum fateri uelit, facile hic dissensurum esse. Stupendum et uere Herculeum laborem huic doctrinae generi, duobus proxime superioribus secalis, nostraque partim aetate, certatim impenderunt nonnulli Gallorum, Batauorum, Italorum atque nostrarium, quorum omnium nomina, hoc merito iam pridem ita celeberrima sunt tamque artis nostrae cultoribus cognita, ut uere uerear, ne beneuolum Lectorem omnino offendam, si diligenti quadam commemoratione et commendatione hic demum, scitu necessarium ipsi aliquid dicere auderem. Tot tantisque hac in parte iam gloriatur iurisperudentia Romana heroibus, qui omnia per quam diligenter enodarunt atque ad liquidum perduxerunt, ut res iam omnis confecta, nihilque, praeter discendi operam commodamque, aliena facile utendi industria, occasionem, uix uero spicilegio multum relictum esse uideatur. Loquuntur thesauri *Gronouiani*, *Graeuiani*, aliaque harum rerum innumera elegantissima monumenta, sique methodum ad singula momenta, haud difficulter inuenienda, bene accommodatam, aut aliquam uiam ad altiora, desideres, in promptu est SAMVELIS PITISCI, in suo genere optimum *lexicon antiquitatum*, ex admodum pluribus, quam utroque illo thesauro continentur, autoribus, ipso in praefatione id confitente, collectum atque concinnatum. Tantus ergo cum sit huius doctrinae, tam solide iam excoltae, apparatus, sedulo quisque caueat sibi et honori suo, ne, apud uulgum his rebus gloriam eximiam aucupaturus, apud eruditiores male audiat, famamque suam periculo non nulli adducat. De cetero tamen, uel diligentiae, haec omnia discendi aliique tradendi, uel sagacioris, ad uarias Romani iuris controversias illustrandas, accommodationis laude sua neminem fraudandum esse, censerem. Hoc cum ita sese habeat, hodie mirari multos licet rediuiuos quasi et alteros *Cuiacios*, *Hotomannos*, *Contios*, *Gotbafredos*, *Briffonios*, *Raenardos*, *Augustinos*, *Panciroillos*, *Salmasios* aliosque heroes. Hi quidem heroum, quos

quos superiora tulerunt secula, laudi aemulari cupide, gloriamque studiose sectari uidentur, sed, dum illorum non egrediuntur uestigia, nec uident, quin ei iam antea uiderint, hoc inclarescendi palmamque obtinendi studium merito uocaueris obsoletum. E contrario, in plerisque friget patrii iuris antiquitatum studium, nec tanto conatu hic a permultis appeti palmam, animaduertere licet, cum tamen uere aliqua in medio hic omnino posita sit, nec omnis a CONRINGIO, SCHILTERO, MEIBOMIO, TENZELIO aliisque praerepta. Haec opera, in enucleando iure domestico, si non maiore, pari saltem, atque in iure Romano, certe compensaretur utilitate. Vel foli *Celeberrimo de Rel. a. ff. BOEMERO*, huius rei peritissimo testi, credere fas est. Inquit ille, *ie. pag. 29. lit. O. doch leugne ich nicht, dass etc. solche Lecture nicht ohne Nutzen sey, absonderlich wenn solche in die Antiquitates der alten teutschen Land- und Lehn-Rechte, darbey noch vieles unausgearbeitet ist, oder in andere Fragen aufschlagen, die mit gemeinen Irrthümern sehr besetzt sind und daher aus dem Grund geboben werden müssen.* Idem fere, quod ad utrumque ius attinet, dicendum reor, de arte critica deque historia iuris, ubi, quae quidem nouiter afferre gestiunt recentissimi autores, pleraque uel ieiuna sunt, uel exilia, uel aliunde mutua sumpta, adeoque palma, quam tamen boni illi uiri uehementer hoc pacto quaeritare uidentur, minime digna, nisi itidem studia ad Patriae iura explananda conferantur. Laureolam deinde in mustaceis quaerere illi mihi uidentur, qui ubique ius dubium atque incertum crepant, de iure nouo eodemque meliori reperiundo, uel constituendo, alteri ueluti LYCVRGI, DRACONES, SOLONES, ZALEVCI, CHARONDAE, persuadere satagunt. Vtrique suae ualde singularis sapientiae illecebris facile possunt irretiri, ut labantur, ac uel sibi, uel iurisprudentiae ipsi, labem non nullam contrahant. Putarim enim, de iuris incertitudine, querelas ad arcana pertinere iurisprudentiae, nec de illa re esse multum dicendum, nisi id publica fiat autoritate, statimque uulneris illius medelae sint in promptu. Quare, qui hic praepropere et illotis saepe manibus agunt, audaciam magis, quam fortitudinem, et in ipsis quidem castris nostris, praefiant ac probant. Noui uero illi priuati legislatores, nisi munus grauius regantur et commendentur, aut in ipsum legum ferendarum uocentur consilium, plerumque uel attente non audiuntur, uel ridiculum edunt

murem, uel denique rem agunt pessimi exempli, quo uidelicet alii, sua persuasione, non minus sapientes, inducti, idem sibi sumunt, et mutua quasi conspiratione magnaue aemulatione, legum earumque sapientissimorum latorum, per cuniculos quasi, subruunt auctoritatem pariter, ac sanctitatem. Ab eodem hoc conatu parum absunt ICti, qui doctrinalis interpretationis limites audacter excedunt, aut studiose satis non custodiunt. Hi omnes, meo quidem iudicio, non meliorem promerentur laudem, quam, qui, in sagata militia, ducibus suis prudentiores esse, sese iactant.

Sed, ut institutum paullo distinctius persequar, e singulis uniuersi iuris nostri partibus, non nulla capita, quae luce meliori egere, ac singularem aliquam diligentiam palma remuneratura esse, uidentur, uel minus, pro uirili locique angustia, summam tamen, conquiram. In *iuris naturae* doctrina, quae superiori in primis seculo, separatim, optime excoli coepit, iamque ad fastigium fere perductum est, hactenus maximi quoque uiri maximos ingenii atque iudicii sui neruos contenderunt, ut iuris illius talem aliquam propositionem fundamentalem inuenirent, qua omnia omnino hominis, erga semet ipsum, erga alterum, ac Deum, officia perspicue demonstrari possent. Merito et recte una hic postulatur, eademque uera, genuina, adaequata et euidentis propositio, siue principium aliquod, ita comparatum. Sed, altero hic alteri palmam inidente, cuiusuis fere singularis, de eadem re opinio uix aliorum paullo rigidiorum ferre uideretur censuram, nec omnium enumerari possunt dissensiones, de eo tamen hic quaeri attinet, an tanta animorum contentione, palma iam occupata sit, nec ne. Affirmare hoc illos oportebit, qui aliquod iuris naturae principium uel cum aliis fouent ac sustinent, uel ipsi melius afferre in medium satisque euincere, uel omne negare, nequeunt. Negabunt uero quaestionem illi, quibus alii hic nondum plene satisfecerunt, omnesque serupulos exemerunt. Etenim in illis principiis, quae, plurimorum consensu, iam comprobata sunt optimaque habentur, duo ego uehementer adhuc, paullo uidelicet maiorem simplicitatem ac facilitatem, qualem ius illud alioquin magnopere amat, deinde uim quoque conuincendi maiorem, desiderarem. Etenim omnia fere principia huedum co-

gnita,

gnita, nimis studiose, laboriose, artificiose atque subtiliter plerunque excogitata sunt, ut ad ea legitime cognoscenda ac percipienda, magno iudicii acumine opus sit, resque vulgi fere captum excedat. Nulla deinde vis interna satis conuincendi illis inest, quae paullo fortius conscientiam stimulet, ad obediendum, minusque morigerum maximo quodam pudore interno et externo necessario suffundat. Cum ceteroquin certum sit, utraque hac uirtute sua ius naturae omnibus reliquis sine dubio iuribus praecellere, quia non saltem sapientiorum, sed omnium est hominum, illorum etiam, qui humanum imperium respuunt, suaeque sunt libertatis naturalis. Praestantissimum in hoc doctrinae genere sanctissimum fuisse Seruatorem nostrum, dubio caret, quippe qui iuris quoque naturalis natiuam puritatem restituit, eiusque ueros ac puros aperuit fontes, regulasque dedit, generales quidem, atramen perfectas et tam sanae rationi conformes, quam uerae utilitati generis humani inseruientes, ex quibus, cum generalia, rum specialia officia optime possunt colligi. Quam ob rem persuasissimum habeo, felici successu, aliquem palmam hic esse certissime consecuturum, si modo hic diuinae sapientiae uestigijs perquam diligenter insistat. Huius itaque iuris principio solide eruto atque demonstrato, integra illa doctrina non potest non bene sibi constare. Nec de cetero ius illud diligentiores cultores, in singularibus suis articulis, singulariter elaborandis, sine laurea dimittet.

Neque in *iure diuino postiuo, siue reuelato*, hinc inde defutura sunt industriae singularis praemia atque laudes, siue hoc ius a naturali scite distinguatur, siue ipsum accurate e fontibus suis hauriatur, atque in singulis suis momentis diligentius excutiatur, siue tandem in suas species adaequate satis distribuatur. In *diuino iure particulari* forsitan operae pretium esset, non nulla cognosci rectius, atque proponi emendatius, sic u. c. dicere malle ecclesiasticum, quam ceremoniale, atque illud diuidere in ecclesiasticum ueteris testamenti tantum, quod et ceremoniale audire posset, et utriusque foederis, quorsum referrem benedictionem Aaroniticam, praeceptum de septimo die sanctificando, et omnes leges diuinas ecclesiasticas, ad essentiam cultus diuini et ecclesiae pertinentes, uti praedicatio uerbi diuini, preces, publica-

Numi-

Numinis diuini celebratio ac laudatio, distinctioque personarum in audientes et docentes. Nec dubito, quin multorum *iuris ceremonialis* capitum significationes, re cum Theologis communicata, bene cognitae, ad cultum diuinum externum, quoties id salus ecclesiae efflagitare uideatur, emendandum, non sine ecclesiae utilitate, saepius possent accommodari. Quod ad *ius forensis iudaicum* attinet, nisi me omnia fallunt, nemo hucusque fatalem illam periodum, ubi ius illud defuisse dicatur, speciatim commonstrauit. Dicunt quidem communiter, cum ipsa republica Iudaica extabuisse quoque legem forensis, sed, quo tempore, an, ex quo Iudaeis sceptrum ablatum, an tempore ultimum caprae ac deuastatae perpetuisque ruinis sepultae urbis, an synagogae destructae, id contigerit, sigillatim erui restat. Deinde nihil non singulari Heroum nostrorum laudi atque industriae relectum hic esse censetur, ut illi legislatoribus humanis, in legibus suis condendis uel emendandis, uel sancendis poenis capitalibus, ipsum hoc ius, a sapientissimo legislatore diuino positum, diligenter cominentent, eiusdemque aequitatem, honestatem, utilitatem, enixe demonstrant, usum forensis, qua Reipublicae conditio id finit, suadeant urgeantque. Non dicam porro, leges diuinas forenses hinc inde ipsius decalogi authenticam dare interpretationem, indeque ipsius iuris Romani primos fontes peregrinos ortos esse, quod argumentum iam erudite pertractauit D. BODINVS.

Disp. de obligatione forensi iuris diuini,
S. 23. 35,

Ad *humana* denique *iura* me conferam, uiamque, in illis, ad palmam, pro uiribus meis, praesentique instituto, breuiter scrutabor. Vbi quidem primum mihi obuium est *ius Romanum*, a Germanis aliisque Europae gentibus sponte assumptum. Sterile illud atque incultum nemo dixerit, cum omnium fere, quae illo uruntur, gentium ICTi in eo cum generatim, tum speciatim, singulariter prorsus et perquam diligenter excolendo, per duo iam secula, proxime superiora, toti fuerint. Palmam ergo hic difficulter ac ne uix quidem sperare licebit, nisi non nullorum conatus, illius iuris detegendi naeuos, conciliandi dissensum, excipias. Sed meliori fortitudine palmam aliquam promereri adhuc student, qui, Romana nostraque Republica paullo curatius inter sese collata, an *ius Romanum* rebus domesticis satis bene ubique

ubique congruat, nec ne, apponit sapienterque iudicant, mores et instituta patriæ, contra peregrinum ius, in tuto collocare allaborant, ac tandem, de ipso hoc iure, ita ubique explicando, suadent serioque cogitant, ne iura Principum Imperii detrimentum inde capiant illum. Alterum nunc sequitur, *Ius Canonicum* uidelicet, quod, sacrorum tempore in sauraturum, cum Pontificis Romanensis iugo, non repudiavimus. Nihilò segnius negligentiusque hoc a *Decretistis*, quos uocant, excultum est, atque primum a *Legistis*. Largissimæ eius gloriæ, spissa commentatorum uolumina, in ueritatis testimonium, hic liceat uocare. Nec mirum est, in hoc alteroque iure, omnem iam dudum motum esse lapidem, cum, superioribus temporibus, omnis Icti sapientia ac dignitas non, nisi utroque, hoc iure concluderetur, ac multo demum post, recentiori nimirum ætate, de aliis iuris optimis partibus, bene eleganterque excolendis, cogitari coeperit. Sed, instituti memor, de palma nunc quaero, an alicuius hic derur copia. Non tamen, de summis, in utroque illo iure, obtineri consuetis honoribus ac dignitatibus, quæ ipsæ passim palmae appellantur, quaerere in mentem uenit, quippe quibus non heroes demum, sed iuris tantum, ad necessitatis modum, periti haud indigni censentur. Ad rem ipsam ita responderim, palmam certe haud defutam esse illis, qui, in emendando hoc iure, ad salutem non magis Reipublicæ, quam Ecclesiæ, custodiendam, rethnas papales, potestati ciuili structas, deturbandas, res ecclesiasticas pristinae suae integritati, quoad licet, restituendas, ius circa sacra Principi ita asserendum uindicandumque, ne ab alia quidem pendeat humana potestate, causa tamen Dei et ipsius Ecclesiæ fundamentum humano neutiquam imperio subiiciatur, ad uerae quoque Ecclesiæ indolem, naturam, sanctitatem, bonitatem, tranquillitatem ciuilem, undiquaque merito deprædicandam et colaudandam, bonitatis in primis præsumptionem illi suisque ministris in dubium haud uocandam, ad ius denique ecclesiasticum a fecibus papalibus solite repurgandum, fines terminosque Theologiæ atque iurisprudentiæ circumspecte regundos, ad opem tandem illam humanam curamque ciuilem, qua Ecclesia militans, uel eger, uel carere potest, ac debet, probe discernendam, sedulo attendant. Sed ue-

*Meisner. in
descriptione
templi
OO. SS. Vi-
temb. p. 39.*

D

hemen-

hementer, in hac sanctiori iurisprudētia parte, dolendum est, non nullos heroes, armis quasi conuersis, in propria saeuire uiscera, et plus quam humani pati, dum eadem acria tela, in Romanensē clerum imitti solita, in nostros Ecclesiae ministros saepe conuicere non dubitant, ipsi uero Ecclesiae similem, ac paullo fere deteriorem conditionem, ac sortem, quam sartorum, sutorum aliorumque opificum, collegiis ac uniuersitatibus largiri solent, et quae sint innumerae aliae illorum uictoriae, satis damnosae, funestae, atque nocentissimae. In *iure* deinde *Feudali*, siue beneficiario amplificando, non tam Longobordica, quam Germanica, fortitudine nostro et pugnandum est et uictoria ipsa parienda. Ineptias, a summorum Principum causis et iuribus, proturbare peregrinas, haurire aquam e fonte domestico, feuda uidelicet Germanica ad suorum reuocare iurium, legum et consuetudinum, examen ac regulam, assertiones curiae magis feudalis, quam scholae auctoritate, munire, ex historia et antiquitate Germanica petere lumina, praefidia uero e cuiusuis Reipublicae publico iure speciali, illustrium curiarum decisiones, ac ueteres infeudationum tabulas, optimos huius iuris thesauros, si facultas datur, colligere diligenter, publicique iuris facere, uirtutis omnino est heroicae, quaeue, si, ad hunc ductum, multa selectiora, hic passim obuia, themata solide accurateque elaborarentur, palmam sine dubio mereretur.

Omnium denique iurium grauissimum est *Ius Publicum*, quo sacrum Imperium Romano-Germanicum, in Capite et Membris suis spectatum, communes controuersias et causas finit atque componit. Quam late hoc pateat, quanta eius sit dignitas, solide discendi difficultas periculique ratio, quot quantisque sumptuosis subsidiis et quanto scientiarum eum adminiculantium, tum cardinalium, apparatu, illud nitatur, quam consummatissimum ICRum, ni scholae ac sibi tantum discendum hic esse existimetur, sibi postulet, inter omnes, qui modo disciplinam hanc primis gustarunt labris, harumque rerum non penitus sunt hospites, credo, abunde constabit. Qua de re et causa certe hic sustinere licebit, uel eum palma quadam haud indignum censer

cenferi debere, qui modo tam profundum hoc doctrinae genus diligenti cognitione folidaque intelligentia exhauserit, fibique, in patriae ufum comparauerit. Nec tamen hic fubfiftere, fed progredi ad altiora, noftrum decet. Qui enim hic, Heroum numero afcribi, cupit, palmamque reportare, ad id quoque accingatur neceffe eft, ut diligenter eruendis, folide euincendis, mafcule defendendis iuribus atque honoribus publicis confecret calamum, fudorem et laborem, idque nec diffimiliori quadam artis fuae fiducia, ac GVILIELMVS OCKAM, ad LVDOVICVM BAVARVM, *Imperatorem*, di-
Nic. Buv-
xiffe fertur, defende me gladio, ego Te defendam calamo. Hoc fiue
gundus, in
fponte patriae detur amori, fiue Principis iuffu fufcipiatur, fi modo
biflor. Lud.
felici geratur fuffeffu, omni laude palmaque optima longe digniffi-
Bau. lib. 2.
mum eft, noftrumque in maximo lumine primoque Heroum ordine
p. 82.
 potefit collocare. In id ergo incumbat nofter fedulo, ut fingulares fibi e uafio hoc campo feligat materias, artis peritis facile obuias, nec incognitas, quae uel ab aliis neglectae funt, uel meliori lima ac diligentiori commentatione indigere uidentur. Verum, fi dicendum, quod res eft, complures hic opportuna inclarefcendi occasione bene fati non uruntur, dum uel nimis fidunt umbratilibus fuis meditationibus, uel non nulla paullo audacius fibi fumunt, uel ingenio animoque plus iufio indulgent, fenfibusque magis, quam ueritati, ftudent, uel tandem in rebus grauiiffimis, magno fuo nomine confifi, ofcitanter faepe uerfantur et agunt, qua tandem fit ratione, ut uel laudem potius minuant, uel adipifcantur nullam, uel femet ipfos, cum falute fua, praecipites dent periculoque adducant.

Peruenio tandem ad *Iura Germaniae noftrae priuata domeftica*, in quibus diligentius excolendis, e tenebris in lucem protrahendis, a uariis temporum hominumque iniuriis uindicandis, publicaeque faluti ac gloriae domefticae reddendis, aequitatis et prudentiae ciuiliſ laude peregrino iuri uel praeferendis, uel faltem aequandis, quouis optimo fatente, maximum hodie palmae momentum obrinendae fitum eft. Tendunt huc humaniffimorum noſtratum ICTorum conatus, quos quidem magno in pretio libenter meritoque haberem, fi
 D 2 modo

modo illi singula sua rerum momenta interdum, non ex antiquis fabulis, neque ex interpretum priuatorum opinionibus ac testimoniis, sed e fontibus certis ac legitimis, legumque latorum, diserto uel tacito consensu agnitis et comprobatis, petere solent, tandemque aliquando de systemate Iuris Germanici uniuersalis concinnando, desinerent cogitare. Quis enim sibi persuaderi patietur, pauca illa, quae Reecessibus aliisque non nullis legibus Imperii continentur, iura Germaniae uniuersalia tam ampla esse atque multa, uti iustum integrumque iuris systema instruere satis atque ditare possent. Omne ergo hic palmae studium acquirendae, in uariorum eiusmodi iurium particularium singulares articulos, non tam systematice colligendos, quam separatim tantum bene enucleandos, redundare uidetur. Quod luculentius probant uaria huius iuris themata, quae, si ad iurium peregrinorum principia et analogiam reuocées, uulgatissima saepe numero uidentur, e iuribus uero patriis exquisite eruta, plurimum habent commendationis pariter, et utilitatis. Institutum hoc amplius persecuturus, quod ultimum est, nec *Iudicarij Iuris*, quo actiones in iudicio recte riteque proponere et pertractare discitur, obliuiscor. Hac in iurisprudentiae parte, an palma suppetat aliqua, et in medio adhuc posita sit, ut cognoscatur, fori tritum consuli oportet. Palmae cupidus hic animi pabulum uix uideatur inuenturus, propterea, quod, in his rebus quotidianis, grauissimae acerrimaeque causarum concertationes iuris inculti impatientes sint, semperque fuerint, et sigillatim publicae referat plurimum, ne priuato forsitan arbitrio lites gerantur forenses, sed ordo iudiciarius publica auctoritate bene sit constitutus. Quam ob causam factum esse arbitror, ut huius iuris abdita fere supersint nulla, quae uel prouida ipsorum legislatorum cura, uel Ictorum, in ipsis rerum argumentis uersatissimorum diligentia quoditiana et sagacitas, non explorauerit dudum atque recluserit. In primis uero SAXONIA sibi ciuiamque suorum saluti ualde gratulatur, de iure iudiciario certo, deque omni priuato ac temerario ausu, illud priuatis opinionibus amplius turbandi, cohibito atque refrænato. Quod cum ita sese habeat, palma iam uel ab ipsis legislatoribus, uel priuatis diligentissimis cultoribus, maxime occupata

cupata uideri posset, hinc inde tantum diligentiae non nullis relictis, quae edi possent, speciminibus. Verum triumphi spem ac postulationem ideo nondum abiiciat noster. Etenim, in redarguendis aliorum dubiis Domitianis, sopprie excogitandis honesteque usurpandis uariis cautionibus, et, quod maximum est, in eloquentia forensi, ad imitationem ueterum, ex instituto, pro officiorum ac materiarum dissimiliratione, excolenda, non nullius palmae certissimum pignus adesse censetur.

His omnibus duo adhuc addo rerum capita, quorum diligenter habita ratio palmam aliquam certe pollicitatur. Primum est in erroribus non nullis popularibus et detegendis et emendandis positum, alterum uero, in una alteraue noua iurisprudentiae specie inuenienda, ac separatim paullo melius excolenda, situm. Dari eiusmodi errores populares in arte nostra, nemo certe dubitabit, qui modo iurisprudentiae fata, per singula secula, ad nostram usque aetatem, sibi ob oculos ponit, satisque perspecta habet. Eleganter de hac re in compendio exponit D. IO. GOTTLIEB LEYSERVS, sub praefatio MAGNIFICI LEYSERI nostratis, *popularem errorem, de necessaria sententiae ad libellum conformatione*, ex instituto explodens. Sed ^{Helmsf. 1726. habita, S. 1.} noli a me hic expectare, ut uel numero singulos illos errores percenseam, uel eorum causas inuestigem, uel denique ipsos emendem. Palmam enim indicari modo ac digitis quasi demonstrari, non quaeri, praefens fert institutum. Quod ad alteram attinet, adauctis iurisprudentiae nostrae speciebus, non ipsa augentur iura, sed eadem, probe modo inuicem distincta, separatim quidem paullo diligentius et curatius expenduntur et excoluntur. Quin haec instituti ratio singulis iuris nostri disciplinis optima semper afferre soleat incrementa, dubium est nullum, et in non nullis iuris partibus, antea fere neglectis, seorsim autem postea egregiis accessionibus ornatis atque expositis, res nunc loquitur ipsa. Consimilem sibi felicitatem optat iurisprudentia in reliquis suis articulis, qui, ob unius eiusdemque generis materiarum copiam iuriumque amplitudinem, singulari colligi loco ac separatim pertractari, merentur. Merito sane nobis gratularemur, si, u. g. *Institutiones Iuris metallici*, quas B. HORNIVS, harum rerum

rum peritissimus, e uiuo me audiente, concinnare constituerat, haberemus, indeque rem, paucioribus recte cognitam, accurate satis cognoscere ualeremus. Prae primis uero, recta ac prona uia hic, ad *Ius me duci Saxonicum*, intelligo, ac, de hoc quidem multa nunc a me dicenda esse, ipsius huius descriptionis causa uehementer admoneor. Verum, *de Iuris Saxonici cum separatim docendi discendique necessitate ac utilitate, tum ad artem reuocandi ratione*, iam alias paullo copiosius prolixiusque edisserui atque exposui. Quam ob rem, ne a me iam acta, denuo agantur, beneuolum Lectorem, ut, ni graue est, quae iam de eadem re dixerim, legere haud dedignetur, singularem in modum rogo.

In hac, paucis a me hic demonstrata, arena complurimi militiae nostrae milites conspiciuntur, pugnaturo, non tamen eorum omnes unam eandemque ineunt pugnae rationem, nec consimili conatu palmam moliuntur. Namque eorum alii scriptitant multa ac scribunt, ut scribant, ceterique, illos scribere atque scripsisse, uideant, alii ingenii sui memoriaeque ac facundiae ipsi diferti existunt et eloquentes oratores ac praecones, alii omni conatu id agunt, ut uulgi admirationem ac stuporem sibi concilient, alii, pictorum instar, praestantiam omnem quaerunt in coloribus uerborumque lenociniis, alii ipsi partui suo sui nominis claritatem inuident, eo quidem consilio, ut non tam nomine, quam re ipsa, cognoscantur patres uel potius diuinentur, alii honorum atque officiorum suorum uario splendore, eruditionis opinionem, scriptorum uero pretium augere apud alios cupiunt, alii denique, nouo plane ordine ac meliori methodo uisuri, iurisprudentiae maiorem perspicuitatem, sibi uero palmam, pollicentur, alii aliter. Verum interest permultum, ueritate, an opinione, quaeri palmam. Seculi certe corruptela est, illum demum haberi eximium, qui magna spissaque uolumina, uel opuscula multa, multas dissertationes ac disputatiunculas conscripsit, de re ipsa, quae et qualis praestita sit, nullo ceteroquin lato iudicio. Huic rei saepe congruit illud *IVVENALIS*, *Tene: insanabile multos scribendi cacochibes, et aegro in corde senescit*. Sed et *STRABONIS* dictum huc saepe numero applicandum, *Magna ciuitas, magna solitudo*. Deinde, nec eadem, ad stultitiam, atque palmam, est uia, nec uulgo hic litandum, colorem quoque ueritas respuit, qui sine fuce non est, partus uero expositus plerunque negligitur, aut patris, dum hic, gloriae causa, obscuri-

obscuritati studet, factum haud mediocrem deregit, uel malae causae suspicionem mouet. Nec, munerum, credo, ac dignitatum honorificam commemoracionem pondus aliquod ipsis rebus gestis addituram esse, uel ipsum adiuturam argumentum, eidemque maiorem daturam bonitatem ac laudem, sed, qui nam et quales illi fuerint, qui nostra aetate his uel illis muneribus functi sint, post nos uenturis aperturam solum ac prodituram. Soli denique meliori methodo et ordini palmam deberi, subdubitarem ualde, nisi artificio hoc aut res intricatae nimis, ac fere nondum recte intellectae, aut controuersiae perplexae, extricentur melius, atque ad certitudinem perducantur maiorem. In rebus ergo satis iam claris minimeque obscuris, singularem usurpare atque extollere uelle perspicuitatem ac facilitatem, non quidem palmam, laudis tamen non nihil, prae aliis, tam plane ac perspicue non loquentibus, meretur, si in primis difficiliorum rerum meliori explanatione non superseatur. In mentem mihi hic uenit iudicium, quod de STRYKIO; ad aliorum inuidiam usque perecebre, B. HEBERVM, magnum itidem Academiae nostrae quondam decus, fecisse, e teste, fide dignissimo, audiui, *artis uidelicet esse nullius, praetermissis difficilioribus, in reliquis tantum perspicuum sese exhibere uelle.*

Quae caueri debeant, monuisse hic forsitan non uidebitur satis esse, quam meliorem uiam ingredi oporteat nostrum palmae studiosum, dicendum nunc restare, forte putas. Sed, hoc ab instituto alienum esse, malo, quam in rebus tam arduis, ubi quisque suo potius ducitur ingenio, aliis me praebere ducem. Argumentum quoque ipsum, praetereius primas hic a me ductas lineas, pluribus persequi integrum non est, cum illud et grauissimum sit, atque ad aurum quasi coronarium iurisprudentiae nostrae spectet, et in ceteris, quae superesse uideantur, momenti, mediocritate ac uiribus meis longe maius esse, intelligam. Hoc tamen nondum uidetur penitus, eam ob causam, hic deferendum esse ac missum faciendum, sed, de ana adhuc re, coronidis loco, nihil non dici, uehementer ad institutum pertinet. Quaero uidelicet, liberane alicuius uoluntate palmae nitatur studium, an iuris necessitate aliquis ad id obstringatur. Quod utrunque asserendum puto, de distinctis uidelicet subiectis, siue aliis atque aliis militibus togatis. Non minus, ac sagata militia, suos no-

E

stra

stra milites habet uoluntarios, qui, sine stipendiis publicis, sine singulari muneris ratione, generali ordinis sui lege, ad incrementa eius promouenda, deuineti, fortitudinem magnopere probant, atque artis, quam profitentur, qua ornantur ipsi, amplificandae acri amore, in palmam inflammantur. Haec res, dum ne illos interpellat, quo minus alia sua officia rite queant administrare, optime se habet, quae in primis inuita non fit Minerua. Alii contra ipsius militiae suae sacramento ac cingulo arctissime obligantur, ut, quoad in uiribus positum est, palmae studio dediti sint. Hoc sigillatim publico Academicorum munere contineri, nemo ignorat, credunt omnes. Nam sunt Academiae bonarum artium ac literarum quasi officinae, ubi quotidie, diligenter docendo ac disputando, scientiae poliuntur, singulari industria coluntur, maximo ingeniorum liberalium nisi maximaque contentione amplificantur, factae tectaeque feruantur, et ad summum tandem fastigium perducuntur. Huius rei probationem peti e longinquo, non opus est. Ipsa loquuntur rerum documenta, in Academia patria, ad cuius omnium ordinum conatus feliceque successus si, inde a natiuitate ipsius, oculos animumque uel obiter leuiterque intendam, obstupeo, sane, quot quantaque illa omnibus iam ac singulis liberalibus artibus attulerit incrementa, quot quantosque togatae militiae heroas uiderit olim hodieque uideat. Assumptis inde atque subdudicis rationibus, de munerum academicorum grauitate ac difficultate merito argumentor, quid uel laborum operaeque Professori incumbat, probe agnosco, item atque, ad memet ipsum quid nunc quoque pertineat, bene intelligo, ac mente mea paullo uehementius circumspicio.

Etenim *Numen aeternum ac praepotens*, cuius in manu auxilium est, solamen ac fortitudo, quodque fessa erigere ac recreare, uariam tenebrarum uim frangere ac dissipare, hominumque, in primis uero Regum ac Principum maximorumque Maecenatum corda, riuorum instar, flectere potest, sapientissime et elementer prouidit, ut POTENTISSIMVS AC SERENISSIMVS POLONIARVM REX, IDEMQUE PRINCEPS ELECTOR SAXO, SAXONICI IVRIS SVMMVS TVTOR AC DEFENSOR *anti-*
quitus iam suis Maioribus GLORIOSISSIMVS, PATER PATRIAE LONGE INDVLGENTISSIMVS, *in patria haec*
 Aca-

*Academia, patrii Iuris Professionem Ordinariam, ante lustrum, et quod excurrit, sapientissimo consilio, in singularem iuris illius honorem publicamque utilitatem, fundatam ac stabilitam, per integrum uero triennium hucusque uacuum, mihi tandem tribuendam et conferendam, clementissime censeret assignarique iuberet. Quod longe illustrissimum Clementiae uere regiae documentum et in demississimi religiosissimum animi cultum, merito me uocat, et noui mihi muneris rationem assidue ob oculos ponit, atque, in tam nobili ac praeclara iurisprudentiae parte, desudandi elaborandique necessitatem affert, diu multumque exoptatam. Horum utrunque ut rite perficiendi nunc a me legitima ineur ratio, primum, seruato Maiorum more, summississimam qualem grati animi restitutionem publice dabo, indeque officii mei Academici initium capiam, sumpto uidelicet orationis inauguralis argumento, a *Legum latorum humanorum diuinitate, uel solo MAGNI nostri AVGVSTI augustissimo exemplo, satis atque abunde astruenda et illustranda.* De hoc ergo magnifico argumenti genere, pro mediocritate mea, bona certe mente, *crastino, si DEVS finet, die, consueto tempore, in Auditorio maiori, solenniter ac piissime dicurus, Magnificum Academiae Pro-Rectorem, illustrissimum Comitem atque perillustres Liberos Barones, Patres ac Proceres omnium Facultatum excellentissimos, ceteros denique optimarum literarum fautores amplissimos, Ciues et Hospites generosissimos nobilissimosque, Patronos, Fautores, Commilitones atque amicos,* pro dignitatum, munerum ordinumque ratione, suspiciendos atque colendos, ad me perbenigne humanissimeque audiendum, ea, qua par est, obseruantia animique cultu et honoris in illos studio, inuito, eosdemque omnes ac singulos obtestor et decentissime oro, ut publicum hunc actum, honorifica sua praesentia atque frequentia, maxime ornare et decorare, uel ob argumenti dignitatem, haud dedignentur. Quo beneficii ac fauoris generè cum maius in praesenti dari mihi uix queat, illud uicissim quibusuis, quae modo a me unquam proficisci uel expectari poterunt, officiis remunerare, data occasione, sine temporis locique exceptione, enixissime studebo, operamque dabo. Deinde, quod ad ipsam spartam meam attinet, in partibus eius nunc subeundis pariter et administrandis, diuina suffultus ope, quoad fieri poterit, ita semper uerari cupi-*

cupiam, quemadmodum summa illius ratio, ac grauitas, patriaeque debita pietas, a me unquam postulare uidebitur, multa licet hic, laboris et difficultatis plena, reperiam, quae omnia meo nunc contineri officio negare non possum. Integrum enim hoc ius, tam late patens, ad artem reuocari, idemque separatim tradi ac doceri, antiqua uero iura Saxonica ex instituto, reiectis glossarum ineptiis, apte explicari, eorum, cum iuribus ac moribus recentioribus collatorum, usum inuestigari forensē, Saxonicæ iuris concinnari bibliothecam, eiusdem iuris cum generalem, tum specialem fisci historiam, uarias denique easdemque multas res singulares, quae, in publico pariter ac priuato iure patrio, occupanti hinc inde non sine palma sint cessurae, paulo diligentius peruestigari et explicari, oportere atque restare omnino, inque his omnibus ac singulis, non minus utilitatis ac dignitatis, quam elegantiae causa, periclitari uires, conari uaria, publici muneris rationem ac religionem me nunc iubere et adhortari, intelligo. Quod ergo propitium Numen porro feliciter fausteque mihi euenire sinat, *futuro die Iouis, qui erit proxime futurus dies IX Februarii, et hora quidem audita pomeridiana II, in Ordinis nostri auditorio, praelectiones publicas, ad Ius Saxonicum Iudiciarium, ex utraque ordinatione forensi, stricte haustum, ac legali breuitate comprehensum, a me uero, in auditorum usum, publici iuris pederentim faciendum, exordiar. Vbi quidem pro uirili sedulo operam nauabo, ut futuram causarum patronum Saxonicum cum iuris, quo causae in foro nostro gerendae sunt, ipsarumque rerum, ibidem caute ac prudenter expediendarum, peritia, tum necessaria forensi eloquentia, imbuam ac perficiam. Has itaque scholas meas ut Generosissimi Nobilissimaeque iurium cultores diligenter frequentare uelint, ea, qua ualeo, officiorum alacri pollicitatione, rogo, omnesque ac singulos, discendi cupidos, humanissime inuito.* P. P. Vitembergae, Festo Purificationis Mariae, anno recuperatae salutis

CIO DCCC XXX.

EX OFFICINA EICHSFELDIANA.

Wittenberg, Diss., 1730. A-K

f

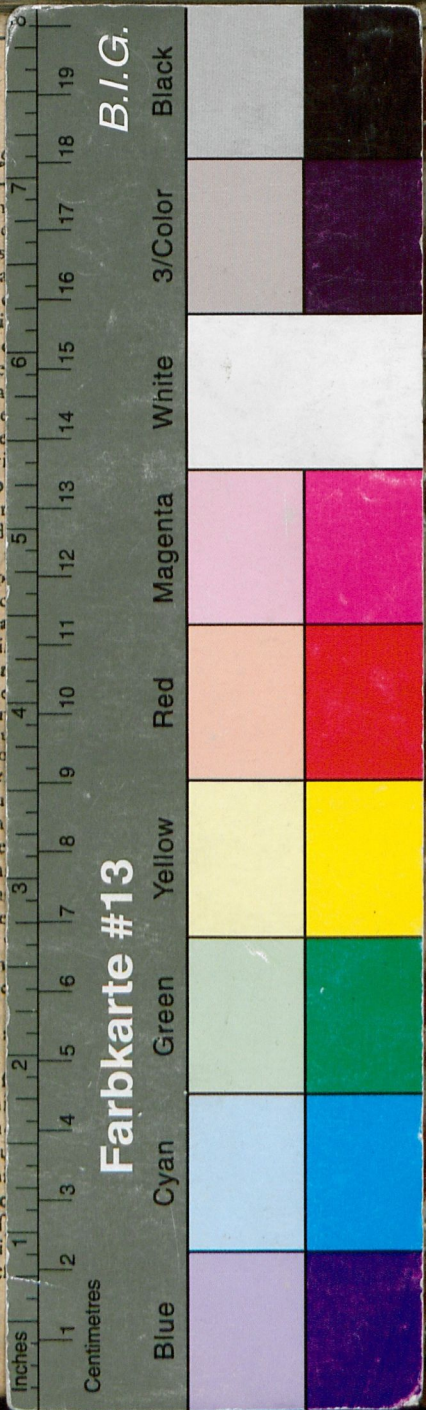
TA 70L

mit 14. Stk. bisher verknüpft

v178

8

Pr. g. 3. num. 5.
~~1. 22.~~ 13

1730 11

Q. D. B. V
DE
PALMA MINERVAE
IN IVRISPRVDENTIA NONDVM
OCCVPATA
EX INSTITVTO EDISSERENS
AD
ORATIONEM SOLENNEM
CRASTINO DIE
IN AVDITORIO MAIORI
BENEVOLE AVDIENDAM
OBSERVANTIA ATQVE HVMANITATE QVA POTEST
MAXIMA PVBLICE INVITAT PVBLICASQVE FVTV
RAS IVRIS SAXONICI PRAELECTIONES
INDICAT
CHRISTIANVS HANACCIVS
VITEMBERGENSIS SAXO
V. I. DOCTOR SAXONICI VERO PROFESSOR PVBLICVS
ORDINARIVS IN HAC REGIO ELECTORALI ACADEMIA
CLEMENTISSIME CONSTITVTVS

P. 7

2134

KONFRIED
UNIVERS.
ZVHALLE